

Лекція 1

Тема 1. Предмет та завадання педагогіки вищої школи

ПИТАННЯ

- 1. Предмет і завдання педагогіки вищої школи**
- 2. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи.**
- 3. Поняття вищої освіти, її ролі та структури в Україні.**

1. Предмет і завдання педагогіки вищої школи

Педагогіка вищої школи – галузь педагогічної науки, яка вивчає педагогічні закономірності й засоби організації та здійснення освітнього процесу (самоосвіти), навчання, виховання (самовиховання), розвитку (саморозвитку) й професійної підготовки студентів (слухачів) до певного виду діяльності й суспільного життя.

Педагогічний процес

(від латинського *processus* – рух вперед) – це процес взаємообумовленої та

взаємопов'язаної діяльності викладача і студента, спрямований на ефективне та результативне досягнення цілей освіти

Об'єктом дослідження педагогіки вищої школи є педагогічна система вищої освіти. Системою прийнято називати функціональну структуру, діяльність якої підпорядкована певній меті. Навчальні заклади і включені в спеціальну навчально-виховну діяльність спеціалісти утворюють педагогічну систему.

Об'єктом педагогіки вищої школи є система вищої освіти і педагогічні процеси в ній.

Предмет педагогіки вищої школи охоплює такі ланки:

- - вищий навчальний заклад;
- - функціонування та ефективність педагогічного процесу у вищому навчальному закладі;
- - педагогічну діяльність науково-педагогічних працівників;
- - педагогічні закономірності формування й розвитку особистості студента;
- процес вищої освіти й самоосвіти, навчання у вищому навчальному закладі;
- форми, методи й педагогічні технології у вищому навчальному закладі;
- педагогічні аспекти неперервної самостійної роботи студентів під час навчання у ВНЗ та після його закінчення;
- особистість науково-педагогічного працівника, педагогічні особливості взаємодії студентів і науково-педагогічних працівників у педагогічному процесі ВНЗ .

Мета педагогіки вищої школи – дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста.

Завдання
педагогіки вищої
школи

Аналіз системи вищої освіти,
її характеристик,
прогнозування та
обґрунтування напрямів
розвитку
системи вищої освіти

Визначення цілей та
змісту освіти, змісту
навчання
за спеціальностями
та рівнями

Вдосконалення
методів і форм
організації
навчання

Вдосконалення методів
контролю та
оцінювання
успішності студентів

Розроблення **НОВИХ**
технологій
навчання

2. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи.

ПОНЯТТЯ

педагогіки вищої школи

Розвиток

Професійний саморозвиток

Освіта

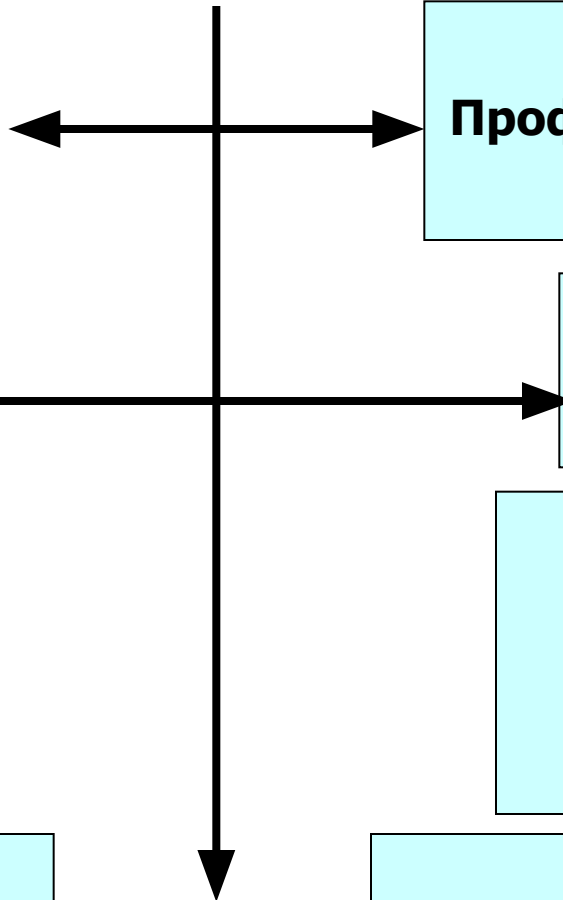
Самоосвіта

Виховання

**Педагогічна
система**

**Педагогічний
процес**

Педагогічна діяльність

Функції педагогіки вищої школи:

- аналітична;
- прогностична;
- проективно-конструктивна.

Педагогіка вищої школи повинна забезпечити реалізацію таких функцій: освітньої, науково-пізнавальної, спонукальної, перетворювальної, культурологічної, адаптивної, формуючо-виховної та формуючо-професійної.

**I. Методологічні
категорії
педагогіки вищої школи**

педагогічна теорія

педагогічна концепція

педагогічна ідея

педагогічна закономірність

Закономірності педагогіки вищої

ШКОЛИ

процес формування особистості студента (у процесі його навчання, виховання і розвитку) є єдиним і взаємозумовленим;

- виховання, навчання і освіта студента, його переростання у спеціаліста є так само історично зумовленим соціальним процесом;
- загальний і специфічний характер виховання студента (в широкому розумінні цього слова) є також єдиним і взаємозумовленим. Чим повніше ця єдність, тим вищим постає результат виховання;
- професійно-педагогічна діяльність викладача і навчальна діяльність студента є також взаємозумовленими і взаємозалежними;
- формування особистості студента відбувається в структурі внутрішньокolleктивних стосунків.

До основних закономірностей можна віднести й такі:

- чим педагогічно доцільніше побудований навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі, тим сильнішим є його вплив на особистість майбутнього спеціаліста;
- чим повніше враховуються мотиви, внутрішні прагнення студентів, тим ефективнішим є навчально-виховний процес;
- чим повніше впливає навчально-виховний процес на всі сфери (вербальної, сенсорної та ін.) особистості студента, тим швидше відбувається його розвиток і виховання.

II. Процесуальні категорії

педагогіки вищої школи

виховання навчання, освіта,
розвиток, формування особистості;
навчально-виховний процес.

III. Суттєві категорії

педагогіки вищої школи

**мета, завдання і зміст виховання;
диференційований та індивідуальний підходи;
Прогнозування наслідків педагогічного**

впливу,

планування навчальної роботи;

**форми і методи й засоби виховання і
навчання; педагогічні**

**технології навчання і виховання, управління
навчально-**

**виховним процесом; самотійна робота
студентів, науково-**

**дослідна діяльність студентів; гуманізація і
гуманітаризація**

закладу вищої освіти.

3. Поняття вищої освіти, її ролі та структури в Україні

Визначення вищої освіти подане у декларації, прийнятій на Всесвітній конференції ЮНЕСКО, що відбувалася у Парижі 5-8 жовтня 1998 року. У цьому документі говориться, що **вищою освітою називаються всі види навчальних курсів, підготовки або перепідготовки на післядипломному рівні, що здійснюється університетами або іншими навчальними закладами, котрі визначені компетентними державними органами як навчальні заклади вищої освіти.**

У законі України “Про вищу освіту” вищу освіту визначено як рівень освіти, який здобувається особою у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання, який ґрунтується на повній загальній середній освіті й завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками державної атестації;

зміст вищої освіти – обумовлена цілями та потребами суспільства система знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей, що має бути сформована в процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури та мистецтва;

зміст навчання – структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує особі можливість здобуття вищої освіти і певної кваліфікації.

В Україні мета, задачі, структура, типи вищих навчальних закладів визначені Законом України «Про освіту» (05.09.2017).

Вища освіта забезпечує фундаментальну, наукову, професійну та практичну підготовку, здобуття громадянами рівнів і ступенів вищої освіти відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової і професійної підготовки, перепідготовку та підвищення їх кваліфікації.

Типи навчальних закладів (Україна)

**Універс
итет**

**Академі
я**

Інститут

Коледж

РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

початковий рівень (короткий цикл)

перший (бакалаврський) рівень;

другий (магістерський) рівень;

третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень

СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ


```
graph TD; A[СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ] --> B[Молодший бакалавр]; B --> C[Бакалавр]; C --> D[Магістр]; D --> E[Доктор філософії/доктор мистецтв]; E --> F[Доктор наук];
```

The diagram illustrates the hierarchy of higher education levels in Ukraine. It consists of six horizontal ovals arranged vertically. The top oval is light green and contains the title 'СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ' in red. The following five ovals are light yellow and contain the names of the education levels in blue: 'Молодший бакалавр', 'Бакалавр', 'Магістр', 'Доктор філософії/доктор мистецтв', and 'Доктор наук'. Red arrows point downwards between each level, indicating a sequential progression.

Молодший бакалавр

Бакалавр

Магістр

Доктор філософії/доктор
мистецтв

Доктор наук

Мета вищої освіти сьогодні – це підготовка фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства через новаторство у навчанні, вихованні та науково-методичній роботі.

*Дякую
за увагу!*

